

Dit document maakt gebruik van bladwijzers.

Herziene NBA-handreiking 1109

Accountant en corporate governance informatie

26 oktober 2017

Consultatieperiode loopt tot 7 december 2017

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

NBA-handreiking 1109 Accountant en corporate governance informatie

NBA-handreiking 1109:	Accountant en corporate governance informatie
Van toepassing op:	Openbaar accountants die betrokken zijn bij de uitvoering van de controle van de jaarrekening bij ondernemingen waarop de Nederlandse corporate governance code en het vaststellingsbesluit nadere voorschriften inhoud jaarverslag van toepassing is
Onderwerp:	Verantwoordelijkheid accountant met betrekking tot in het bestuursverslag opgenomen corporate governance informatie
Oorspronkelijke datum:	11 maart 2010
Herziene datum:	26 oktober 2017 (consultatieversie)
Status:	Een NBA-handreiking is bedoeld om accountants nadere aanwijzingen te geven bij de uitoefening van een specifiek onderdeel van het accountantsberoep. Van accountants wordt verwacht dat zij kennis nemen van deze aanwijzingen en deze overwegen voor zover relevant voor de opdracht. Een accountant die deze aanwijzingen niet toepast, moet erop voorbereid zijn om uit te leggen hoe niettemin is voldaan aan de verplichtingen, basisprincipes en essentiële werkzaamheden uit wet- en regelgeving, die nader zijn behandeld in de aanwijzingen. Deze publicatie heeft niet de status van beroepsreglementering.
Relevante wet- en regelgeving:	<ul style="list-style-type: none"> • Artikel 2:391 en 2:393 BW • Nederlandse corporate governance code van 8 december 2016 (Stcr. nr45259d.d. 21 augustus 2017) • Besluit van 23 december 2004 tot vaststelling van nadere voorschriften omtrent de inhoud van het jaarverslag (Stb. 747, 2004) dat is gewijzigd bij Besluit van 20 maart 2009 (Stb. 154, 2009) en bij Besluit van 29 augustus (Stb. 332, 2017) • Besluit artikel 10 overnamerichtlijn • Standaard 720
Consultatie:	Herziene handreiking 1109 is thans in concept. De consultatietermijn loopt tot 7 december 2017.

Accountant en corporate governance informatie

Inhoudsopgave

1 Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Herziene Code	4
1.3 Gewijzigde rol accountant ten aanzien van bestuursverslag	4
1.4 Opbouw handreiking	5
2 Verantwoordelijkheden	6
2.1 Verantwoordelijkheid van bestuur en raad van commissarissen	6
2.2 Verantwoordelijkheid van de accountant	6
3 Werkzaamheden inzake corporate governance informatie	8
3.1 Formele toets	8
3.2 Consistentietoets	8
3.4 Mogelijke aanvullende opdracht	9
4 Gebruik maken van de werkzaamheden van de interne auditors	10
5 Aandachtspunten accountant als de vennootschap haar verklaring inzake corporate governance publiceert op de eigen website	11
6 Rapportage	12
6.1 Accountantsverslag	12
6.2 Controleverklaring	12
Bijlage 1 Verantwoordelijkheden	13
Bijlage 2 Analyse principes nieuwe corporate governance code en werkzaamheden accountant	15

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Vennootschappen waarop de Nederlandse corporate governance code (hierna: de Code) van toepassing is, moeten in het bestuursverslag een verklaring inzake corporate governance (hierna: de corporate governance informatie) opnemen. Hierin is onder meer een mededeling over de naleving van de in de Code opgenomen principes en best practice bepalingen opgenomen. Deze informatie valt daarmee onder de verantwoordelijkheid van de accountant met betrekking tot het bestuursverslag. Deze handreiking gaat in op de verantwoordelijkheid van de accountant ten aanzien van de betreffende corporate governance informatie. Deze handreiking is aangepast in 2017 in verband met de herziening van de Code en de gewijzigde rol van de accountant ten aanzien van het bestuursverslag.

Deze handreiking is opgesteld voor openbare accountants die betrokken zijn bij de controle van de jaarrekening van vennootschappen waarop de Code volgens het besluit dat strekt tot de wettelijke verankering van de Code (hierna: Vaststellingsbesluit) van toepassing is. De handreiking is ook bruikbaar voor accountants die betrokken zijn bij de controle van de jaarrekening van organisaties die de Code op grond van andere regelgeving of op vrijwillige basis toepassen.

1.2 Herziene Code

In 2004 is de eerste Code van de commissie Tabaksblat aangewezen als gedragscode voor Nederlandse beursvennootschappen en daarmee wettelijk verankerd. In 2008 is de Code geactualiseerd door de commissie Frijns en opnieuw aangewezen als gedragscode. In 2016 heeft de Monitoring Commissie Corporate Governance Code onder voorzitterschap van Jaap van Manen de Code wederom herzien. Ook deze herziene versie van de Code is wettelijk verankerd en voor het eerst van toepassing op bestuursverslagen die zien op boekjaren die aanvangen op of na 1 januari 2017.

De herziene Code bevat ten opzichte van de voorgaande Code principes en best practice bepalingen met betrekking tot in het bestuursverslag op te nemen informatie over de visie op lange termijn waardecreatie en over de daarop gerichte strategie en bijbehorende risico's. Daarnaast benadrukt de Code het belang van de interne auditfunctie en goed werkende interne risicobeheersings- en controlesystemen.

De Code is van toepassing op:

- i alle vennootschappen met statutaire zetel in Nederland waarvan de aandelen of certificaten van aandelen zijn toegelaten tot de handel op een gereguleerde markt of een daarmee vergelijkbaar systeem; en
- ii alle grote vennootschappen met statutaire zetel in Nederland (> € 500 miljoen balanswaarde) waarvan de aandelen of certificaten zijn toegelaten tot de handel op een multilaterale handelsfaciliteit of een daarmee vergelijkbaar systeem.

Voor de toepassing van de Code worden met houders van aandelen gelijk gesteld de houders van certificaten van aandelen die met medewerking van de vennootschap zijn uitgegeven.

1.3 Gewijzigde rol accountant ten aanzien van bestuursverslag

Tot 1 januari 2016 ging de accountant na of het bestuursverslag alle verplichte elementen bevat en of het bestuursverslag verenigbaar is met de jaarrekening. Met ingang van boekjaar 2016 gaat de accountant ook na of het bestuursverslag in het licht van de tijdens het onderzoek van de jaarrekening verkregen kennis en begrip omtrent de rechtspersoon en zijn omgeving, materiële onjuistheden bevat¹. Dit volgt uit een wijziging van de Europese jaarrekeningrichtlijn (Richtlijn 2013/34/EU) die op 1 november 2015 in Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek is omgezet. Dit volgt ook uit Standaard 720 die vanaf boekjaar 2016 van toepassing is.

---

¹ De wet spreekt over materiële onjuistheden in het bestuursverslag, terwijl in Standaard 720 de term materiële afwijkingen wordt gebruikt. In de praktijk komt dit op hetzelfde neer. Beiden zijn een vertaling van de oorspronkelijke term 'material misstatement'.

1.4 Opbouw handreiking

[Hoofdstuk 2](#) gaat in op het toepassingsbereik van deze handreiking en de verantwoordelijkheden van enerzijds het bestuur en de raad van commissarissen en anderzijds de accountant. [Hoofdstuk 3](#) gaat in op de specifieke werkzaamheden van de accountant inzake de corporate governance informatie. [Hoofdstuk 4](#) gaat in op de wijze waarop de accountant gebruik kan maken van het werk van de interne auditor in verband met het onderzoek van de corporate governance informatie. [Hoofdstuk 5](#) behandelt de aandachtspunten die gelden voor de accountant wanneer de onderneming een verklaring inzake corporate governance op haar website publiceert. [Hoofdstuk 6](#) tot slot behandelt de wijze waarop de accountant rapporteert over zijn onderzoeksbevindingen.

CONCEPT

2 Verantwoordelijkheden

2.1 Verantwoordelijkheid van bestuur en raad van commissarissen

Het bestuur en de raad van commissarissen zijn verantwoordelijk voor de naleving van de Code en het opstellen van de op grond van het Vaststellingsbesluit vereiste verklaring inzake corporate governance. Aandeelhouders kunnen het bestuur en de raad van commissarissen over de naleving van de Code ter verantwoording roepen. Hiervoor moet de vennootschap expliciet aangeven dat zij de in de Code opgenomen principes en best practice bepalingen toepast en zo niet, op een inzichtelijke wijze aangeven waarom en in hoeverre zij daarvan afwijkt (pas toe of leg uit principe). De vennootschap hoeft niet van iedere bepaling uit de Code afzonderlijk aan te geven dat zij deze toepast. Wanneer van een bepaling wordt afgeweken, moet dat wél gemotiveerd worden aangegeven. In [bijlage 1](#) zijn de verantwoordelijkheden van bestuur en raad van commissarissen zoals opgenomen in de Code uitgebreid uiteengezet.

De verklaring inzake corporate governance vormt een specifiek onderdeel van het bestuursverslag, maar mag op grond van het Vaststellingsbesluit ook op de website van de vennootschap beschikbaar worden gesteld. De vennootschap moet dan in het bestuursverslag vermelden waar de verklaring voor het publiek elektronisch beschikbaar is. In het laatste geval wordt de corporate governance informatie op grond van het Vaststellingsbesluit geacht onderdeel uit te maken van het bestuursverslag. (zie [hoofdstuk 5](#)). Daarnaast worden in de Code specifieke aspecten genoemd die, bij toepassing van de desbetreffende best practice bepalingen, door de vennootschap moeten worden opgenomen in het bestuursverslag dan wel in het verslag van de raad van commissarissen (zie derde kolom in tabel in [bijlage 2](#)). In [bijlage 2](#) zijn de principes van de nieuwe corporate governance code opgenomen.

2.2 Verantwoordelijkheid van de accountant

Het is aan de accountant om te toetsen of de corporate governance informatie alle vereiste elementen bevat (zie [paragraaf 3.1](#)), of deze verenigbaar is met de jaarrekening (zie [paragraaf 3.2](#)) en of deze materiële afwijkingen bevat in het licht van de tijdens het onderzoek van de jaarrekening of anderszins verkregen kennis en begrip van de rechtspersoon en zijn omgeving (zie [paragraaf 3.3](#)). In [bijlage 1](#) zijn de verantwoordelijkheden van de accountant zoals opgenomen in de Code uiteengezet.

Van het bestuur mag worden verwacht dat binnen de vennootschap per bepaling inzichtelijk is gemaakt en gedocumenteerd in hoeverre de Code al dan niet wordt nageleefd, bijvoorbeeld aan de hand van een gedetailleerde lijst met overwegingen en uitleg. Mede aan de hand hiervan kan de accountant overwegen of de corporate governance informatie overeenkomt met de jaarrekening en/of zijn verkregen kennis en eventuele inconsistenties signaleren. Dit gaat ook op voor andere uit de Code voortvloeiende onderdelen in het bestuursverslag en het verslag van de raad van commissarissen.

De verantwoordelijkheid van de accountant met betrekking tot het bestuursverslag, waaronder de verklaring inzake corporate governance, en het verslag van de raad van commissarissen ligt besloten in respectievelijk artikel 2:393 lid 3 BW, het Vaststellingsbesluit en Standaard 720, *De verantwoordelijkheden van de accountant met betrekking tot andere informatie*:

Bron	Informatie	Werkzaamheden
Artikel 2:393 lid 3 BW	Bestuursverslag	De accountant gaat na of het bestuursverslag <ul style="list-style-type: none"> - overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, - met de jaarrekening verenigbaar is, en - in het licht van de tijdens het onderzoek van de jaarrekening verkregen kennis en begrip omtrent de rechtspersoon en zijn omgeving, materiële onjuistheden bevat.
Vaststellingsbesluit	Verklaring inzake corporate governance	De accountant gaat na of de verklaring inzake corporate governance <ul style="list-style-type: none"> - alle wettelijk verplichte elementen bevat, - met de jaarrekening verenigbaar is, en - in het licht van de tijdens het onderzoek van de jaarrekening verkregen kennis en begrip omtrent de rechtspersoon en zijn omgeving materiële onjuistheden bevat.
Standaard 720	Andere informatie in het jaarverslag waaronder het bestuursverslag, de corporate governance informatie en het verslag van de raad van commissarissen	De accountant overweegt <ul style="list-style-type: none"> - of er een inconsistentie van materieel belang is tussen de andere informatie in het jaarverslag en de jaarrekening, - of er een inconsistentie van materieel belang is tussen de andere informatie in het jaarverslag en de kennis van de accountant verkregen tijdens de controle, en - of hij zich er anderszins van bewust is dat andere informatie in het jaarverslag een afwijking van materieel belang lijkt te bevatten.

3 Werkzaamheden inzake corporate governance informatie

3.1 Formele toets

De accountant gaat na of de corporate governance verklaring alle hierin op te nemen elementen bevat. De verklaring inzake corporate governance dient de volgende elementen te bevatten:

Bron	Onderwerp
Vaststellingsbesluit, artikel 3	een mededeling over de naleving van de principes en best practice bepalingen van de code die zijn gericht tot het bestuur of de raad van commissarissen. Indien de vennootschap die principes of best practice bepalingen niet heeft nageleefd of niet voornemens is deze in het lopende en daaropvolgende boekjaar na te leven, doet zij daarvan gemotiveerd opgave. N.B. Uit de code volgt dat van belang is dat de uitleg bij afwijking in ieder geval de volgende elementen bevat: i. de wijze waarop de vennootschap is afgeweken van het principe of de best practice bepaling; ii. de redenen voor afwijking; iii. indien de afwijking tijdelijk is en langer dan één boekjaar duurt, wordt aangegeven wanneer de vennootschap voornemens is het principe of de best practice bepaling weer na te leven; en iv. in voorkomend geval, een beschrijving van de alternatieve maatregel die is genomen en een uiteenzetting hoe die maatregel de doelstelling van het principe respectievelijk de best practice bepaling bereikt, of een verduidelijking hoe de maatregel bijdraagt tot een goede corporate governance van de vennootschap.
Vaststellingsbesluit artikel 3a, sub a	een mededeling over de belangrijkste kenmerken van het interne risicobeheersings- en controlesysteem van de vennootschap met betrekking tot de financiële verslaggeving
Vaststellingsbesluit artikel 3a, sub b	een mededeling over het functioneren van de aandeelhoudersvergadering en haar voornaamste bevoegdheden
Vaststellingsbesluit artikel 3a sub c	een mededeling over de samenstelling en het functioneren van het bestuur, de raad van commissarissen en de commissies van de raad van commissarissen
Vaststellingsbesluit artikel 3b	een mededeling ingevolge Besluit artikel 10 overnamerichtlijn eerste lid, onder c, d, f, h en i
Code, best practice bepaling 2.1.6	een toelichting op het diversiteitsbeleid voor de samenstelling van het bestuur en de raad van commissarissen en de uitvoering daarvan
Vaststellingsbesluit artikel 3a sub d*	het diversiteitsbeleid met betrekking tot de samenstelling van het bestuur en de raad van commissarissen met vermelding van de doelstellingen van het beleid, de wijze van uitvoering en de resultaten over het afgelopen boekjaar <i>*Niet van toepassing op een vennootschap die op twee navolgende balansdata niet heeft voldaan aan ten minste twee van de vereisten bedoeld in artikel 2:397 lid 1 BW</i>

3.2 Consistentietoets

De accountant gaat na of de verklaring inzake corporate governance in het bestuursverslag verenigbaar is met de jaarrekening (consistentietoets). De door het bestuur in de verklaring inzake corporate governance op te nemen informatie heeft grote raakvlakken met informatie die de accountant verkrijgt bij zijn werkzaamheden in het kader van de jaarrekeningcontrole. De accountant gebruikt deze informatie om te toetsen of de verklaring inzake corporate governance overeenstemt met de gegevens in de jaarrekening en de bevindingen uit de jaarrekeningcontrole.

In de vierde kolom van de tabel in [bijlage 2](#) is op hoofdlijnen aangegeven op basis van welke Standaard(en) de accountant kennis en/of controle-informatie verkrijgt vanuit de jaarrekeningcontrole over de in de principes en best practice bepalingen van de in de Code genoemde aspecten. Van de accountant wordt niet verwacht dat hij aanvullende controle-informatie verkrijgt, tenzij de corporate governance informatie een materiële afwijking lijkt te bevatten (zie [paragraaf 3.3](#)).

3.3 Signaleren materiële onjuistheden/afwijkingen

De accountant gaat na of de verklaring inzake corporate governance materiële afwijkingen bevat in het licht van de tijdens het onderzoek van de jaarrekening verkregen kennis of anderszins. Vanuit de jaarrekeningcontrole verkrijgt de accountant kennis over de onderneming waaronder inzicht in de interne bedrijfsprocessen en risicobeheersing. De accountant gebruikt deze kennis om materiële onjuistheden te signaleren. Tijdens het lezen moet de accountant alert blijven voor aanwijzingen dat de andere informatie die niet gerelateerd is aan de jaarrekening of aan de kennis van de accountant, materiële afwijkingen lijkt te bevatten. Hiermee wordt de term 'anderszins' uit Standaard 720 nader ingevuld.

Van materiële onjuistheden is sprake als het weglaten of het onjuist weergeven van informatie redelijkerwijs van invloed zou kunnen zijn op de economische beslissingen die de gebruiker van het jaarverslag op basis hiervan neemt. Hierbij spelen ook kwalitatieve aspecten een rol. Als de uitleg over een afwijking van de Code ontbreekt, bijvoorbeeld in het geval van beschermingsconstructies, kan dit een materiële onjuistheid zijn. De accountant moet nagaan of voor elke afwijking een uitleg wordt aangegeven en of de gegeven uitleg overeenkomt met zijn kennis.

Als de corporate governance informatie een materiële onjuistheid lijkt te bevatten, bespreekt de accountant dit met het bestuur. Als de accountant hierover geen of onvoldoende kennis en/of controle-informatie heeft verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole voert de accountant extra werkzaamheden uit als dat nodig is om vast te stellen of er al dan niet sprake is van een materiële onjuistheid. Daarnaast kan dit aanleiding zijn voor aanvullende werkzaamheden met betrekking tot de jaarrekening.

Het onderzoeken van de verklaring inzake corporate governance is geen doel op zich, maar is gekoppeld aan de jaarrekeningcontrole. Terwijl de accountant wel alle onderdelen van de jaarrekening controleert, onderzoekt hij niet alle onderdelen van de verklaring inzake corporate governance. De reden hiervoor is dat een aantal onderdelen los staat van de jaarrekeningcontrole en zijn verkregen kennis daaromtrent.

Voorbeelden van principes uit de Code waarvoor de accountant geen werkzaamheden verricht zijn:

- de accountant heeft geen rol bij [principes 4.3](#) Uitbrengen van stemmen en [4.4](#) Certificering van aandelen;
- de accountant heeft geen oordeel over het door de onderneming vast te stellen beloningsbeleid zoals genoemd in [principe 3.1](#);
- de accountant heeft geen oordeel over de samenstelling van het bestuur en de RvC zoals genoemd in [principe 2.1](#), maar gaat wel na hoe hierover verantwoording wordt afgelegd. Hetzelfde geldt voor de vraag of de RvC effectief vergadert zoals genoemd in [principe 2.3](#).

3.4 Mogelijke aanvullende opdracht

De in deze handreiking beschreven werkzaamheden leiden niet tot het door de accountant verstrekken van zekerheid bij de corporate governance informatie zoals deze bij de jaarrekening wordt verstrekt. Tegelijk staat het de accountant vrij om enige vorm van zekerheid te bieden bij (onderdelen van) het bestuursverslag alhoewel de bestaande wet- en regelgeving strikt genomen daartoe niet verplicht. Als bijvoorbeeld aandeelhouders en/of de raad van commissarissen hieraan behoefte hebben, kan de vennootschap aan de accountant een aanvullende opdracht verstrekken voor additionele werkzaamheden op aspecten uit het bestuursverslag en de hierin begrepen corporate governance informatie. Dit kan een assurance-opdracht met beperkte of redelijke mate van zekerheid zijn voor intern en extern gebruik (bijvoorbeeld in de zin van Standaard 3000) of een opdracht tot het uitvoeren van overeengekomen specifieke werkzaamheden waarbij de accountant zijn feitelijke bevindingen rapporteert en geen conclusie over het geheel trekt voor intern gebruik (bijvoorbeeld in lijn met Standaard 4400). De reikwijdte van deze werkzaamheden is afhankelijk van de aard van de aspecten (c.q. principes en best practice bepalingen) waarop de opdracht betrekking heeft en de behoeften van de (specifieke) gebruikers van de uitkomsten van de opdracht.

4 Gebruik maken van de werkzaamheden van de interne auditors

Bij de beoordeling van corporate governance informatie in het bestuursverslag kan de externe accountant belast met de jaarrekeningcontrole gebruik maken van de werkzaamheden van de interne auditfunctie. De medewerkers van deze afdeling zijn immers dagelijks aanwezig in de organisatie en hebben zodoende veel kennis van de interne processen en informatiestromen.

De vennootschap zal jaarlijks, naar verwachting, de naleving van de Code nagaan door per principe en best practice bepaling vast te stellen in hoeverre deze worden nageleefd. Verwacht mag worden dat dit proces en de uitkomsten intern gedocumenteerd worden. De interne auditfunctie zal, naar gelang haar opdracht, deze documentatie beoordelen en deze beoordeling vastleggen. Deze beoordeling draagt bij aan een betere basis voor de conclusies van de externe accountant. Voordat de externe accountant tot een zelfstandig oordeel komt, beoordeelt hij conform Standaard 610 het werk van de interne auditors. Waar nodig verricht de externe accountant zelf aanvullend werk om na te gaan of de corporate governance informatie in het bestuursverslag geen materiële onjuistheden bevat.

De interactie tussen de interne auditfunctie en de externe accountant krijgt op verschillende manieren vorm. In de praktijk stemmen interne auditors en externe accountants hun risicoanalyses en aanpak op elkaar af en delen ze hun uitkomsten. Om samen te willen, mogen en kunnen werken dient het volgende te zijn geborgd:

- de interne auditfunctie is onafhankelijk gepositioneerd en richt zich op alle delen van de organisatie;
- een goede beroepsmatige deskundigheid en zorgvuldigheid van medewerkers van de interne auditfunctie medewerkers;
- een adequaat kwaliteitsbeheersingssysteem en verbeterprogramma voor de interne auditfunctie; en
- effectief managen van de interne auditfunctie en goede uitvoering van de onderzoeken.

5 Aandachtspunten accountant als de vennootschap haar verklaring inzake corporate governance publiceert op de eigen website

Op grond van het Vaststellingsbesluit mogen vennootschappen de verklaring inzake corporate governance op de eigen website publiceren en in het bestuursverslag volstaan met een verwijzing naar de website. Hierbij is het van belang dat het bestuur de op de website te publiceren verklaring op dezelfde datum dateert als het bestuursverslag en de jaarrekening. Hierbij gelden in aanvulling op de in deze handreiking genoemde werkzaamheden van de accountant in verband met de corporate governance informatie de volgende aandachtspunten:

- de accountant zal in de controleverklaring de publicatie op de website moeten vermelden in de lijst van andere informatie; en
- de accountant zal het bestuur adequaat op de verantwoordelijkheid voor deze publicatie op de website wijzen door middel van de toestemmingsbrief.

Het is de verantwoordelijkheid van het bestuur om te waarborgen dat de desbetreffende informatie goed afgescheiden wordt van andere informatie op de website, permanent beschikbaar blijft gedurende de daartoe geldende wettelijke termijnen en tussentijds niet wijzigt. De NBA adviseert accountants bij het verlenen van toestemming tot het openbaar maken van hun controleverklaring bij de jaarrekening een gewaarmerkte kopie van het jaarverslag bij te voegen waarin zijn begrepen het bestuursverslag, de jaarrekening, de overige gegevens en de hier bedoelde verklaring inzake corporate governance om discussie te vermijden over de stukken die zijn betrokken in de jaarrekeningcontrole. In de brief waarmee de accountant toestemming geeft zijn controleverklaring bij de jaarrekening openbaar te maken, zou hij de volgende begeleidende tekst kunnen opnemen:

U gaat de verklaring inzake corporate governance die volgt uit het besluit dat strekt tot de wettelijke verankering van de Nederlandse corporate governance code opnemen op uw website en volstaat in het bestuursverslag over boekjaar 20XX met een verwijzing daarnaar. Wij wijzen u op uw verantwoordelijkheid te waarborgen dat deze verklaring, waarvan een gewaarmerkte kopie is bijgevoegd bij deze brief, op uw website goed is afgescheiden van andere informatie op de website en ongewijzigd beschikbaar blijft gedurende de wettelijke bewaartermijnen die ook van kracht zijn voor het bestuursverslag, de jaarrekening en de overige gegevens. Bovengenoemde toestemming tot het gebruik van onze controleverklaring bij de jaarrekening vervalt indien aan deze voorwaarden niet is voldaan, dit gegeven de onderlinge samenhang tussen genoemde stukken.

6 Rapportage

6.1 Accountantsverslag

De accountant rapporteert indien nodig bevindingen rondom de naleving van corporate governance bepalingen aan het bestuur en de raad van commissarissen. De volgende voorbeeldtekst kan worden gebruikt in het accountantsverslag.

Het is onze verantwoordelijkheid om in het kader van de jaarrekeningcontrole ten aanzien van de corporate governance informatie in het bestuursverslag en in het verslag van de raad van commissarissen, na te gaan dat de wettelijke vereiste informatie is opgenomen, dat die informatie verenigbaar is met de jaarrekening en of die informatie in het licht van de tijdens het onderzoek van de jaarrekening verkregen kennis en begrip omtrent de rechtspersoon en zijn omgeving materiële onjuistheden bevat.

Op grond van onze werkzaamheden zoals nader toegelicht in NBA-handreiking 1109 zijn wij ten aanzien van de corporate governance informatie in het bestuursverslag en in het verslag van de raad van commissarissen nagegaan dat:

- *de wettelijk vereiste mededelingen zoals omschreven in het besluit dat strekt tot de wettelijke verankering van de Nederlandse corporate governance code zijn opgenomen;*
- *de volgens de Nederlandse corporate governance code vereiste informatie, inclusief de uitspraak van het bestuur inzake de naleving van de hierin opgenomen principes en best practice bepalingen, is opgenomen in het bestuursverslag en in het verslag van de raad van commissarissen;*
- *waar van toepassing wordt gemotiveerd waarom van een best practice bepaling is afgeweken; en*
- *de voorgenoemde informatie, mededelingen en overige informatie over corporate governance in het bestuursverslag en in het verslag van de raad van commissarissen, voor zover wij dat in het licht van de tijdens het onderzoek van de jaarrekening verkregen kennis en begrip omtrent de rechtspersoon en zijn omgeving kunnen overzien, verenigbaar is met de jaarrekening en de kennis van onze controle en geen materiële afwijkingen bevat.*

6.2 Controleverklaring

De controleverklaring moet een verklaring bevatten dat de andere informatie in het jaarverslag - waaronder het bestuursverslag, het verslag van de raad van commissarissen en de daarin opgenomen corporate governance informatie – met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat en alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist. Wanneer de accountant geen opmerkingen heeft, verklaart hij dat de andere informatie in het jaarverslag geen materiële afwijkingen bevat en aan de vereisten voldoet. Als de accountant wel opmerkingen heeft, zal hij deze in zijn verklaring moeten opnemen. Indien nodig neemt de accountant opmerkingen inzake de corporate governance informatie op als kernpunt van de controle. Het niet-naleven van de Code en het ontbreken van uitleg hierover kan effect hebben op de strekking van de verklaring. De accountant kan ook besluiten de opdracht terug te geven. Voor een voorbeeldtekst die kan worden gebruikt voor de controleverklaring verwijzen wij naar HRA deel 3.

Bijlage 1 Verantwoordelijkheden

Bestuur en raad van commissarissen

Het bestuur is verantwoordelijk voor de continuïteit van de vennootschap en de met haar verbonden ondernemingen. Het bestuur richt zich op de lange termijn waardecreatie van de vennootschap en de met haar verbonden ondernemingen en weegt daartoe de in aanmerking komende belangen van de stakeholders. Het bestuur ontwikkelt een visie op lange termijn waardecreatie van de vennootschap en de met haar verbonden ondernemingen, formuleert een daarbij passende strategie en stelt waarden vast die bijdragen aan een hierop gerichte (ondernemings)cultuur.

De raad van commissarissen houdt toezicht op de wijze waarop het bestuur de strategie voor lange termijn waardecreatie uitvoert en op de activiteiten van het bestuur voor het vormgeven van een hierop gerichte cultuur. De raad van commissarissen bespreekt regelmatig de strategie, de uitvoering van de strategie en de daarmee samenhangende voornaamste risico's.

De raad van commissarissen houdt verder toezicht op het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken in de vennootschap en de met haar verbonden onderneming. Hierbij richt de raad zich tevens op de effectiviteit van de interne risicobeheersings- en controlesystemen van de vennootschap en de integriteit en kwaliteit van de financiële verslaggeving.

Het bestuur en de raad van commissarissen zijn verantwoordelijk voor de corporate governance van de vennootschap en voor de naleving van de Code. Naleving van de Code is gebaseerd op het 'pas toe of leg uit'-principe. Anders dan wetgeving biedt de Code flexibiliteit, omdat deze ruimte biedt om af te wijken van de principes en best practice bepalingen. Het bestuur en de raad van commissarissen leggen aan de algemene vergadering verantwoording af over de naleving van de Code en voorzien eventuele afwijkingen van de principes en best practice bepalingen van een inhoudelijke en inzichtelijke uitleg.

De hoofdlijnen van de corporate governance van de vennootschap worden volgens de Code elk jaar, mede aan de hand van de principes die in deze Code zijn genoemd, in een afzonderlijk hoofdstuk in het bestuursverslag uiteengezet of op de website van de vennootschap geplaatst. Daar geeft de vennootschap uitdrukkelijk aan in hoeverre zij de in deze Code opgenomen principes en best practice bepalingen opvolgt en zo niet, waarom en in hoeverre zij daarvan afwijkt.

Van vennootschappen wordt verwacht dat voor de analyse van de toepassing van de herziene Code, per principe en best practice bepaling inzichtelijk is gemaakt of en hoe hieraan binnen de vennootschap invulling is gegeven en van welke principes en best practice bepalingen wordt afgeweken voorzien van een gemotiveerde reden.

Het bestuur van de vennootschap is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag in overeenstemming met artikel 391 Boek 2 van het BW. Op basis van het Vaststellingsbesluit moet het bestuur verder een verklaring inzake corporate governance openbaar maken waarin de mededelingen worden opgenomen die in de onderstaande tabel zijn opgenomen. Voor wat betreft de naleving van de code schrijft de wet voor dat de vennootschap mededeling doet over de naleving van de principes en best practice bepalingen van de Code die zijn gericht tot het bestuur of de raad van commissarissen van de vennootschap terwijl de Code vraagt naar de algehele naleving van de principes en best practice bepalingen van de Code.

Accountant

De verantwoordelijkheden van de accountant zoals opgenomen in de Code hebben betrekking op:

- het bespreken van het concept audit plan met het bestuur alvorens het aan de auditcommissie voor te leggen (BPB 1.7.2);
- het bijwonen van de vergadering van de raad van commissarissen (RvC) waarin het verslag van de externe accountant van het onderzoek van de jaarrekening wordt besproken (BPB 1.7.6);
- het onverwijld informeren van de voorzitter van de auditcommissie wanneer hij bij de uitvoering van zijn opdracht een misstand of onregelmatigheid constateert of vermoedt. Wanneer (het vermoeden van) een misstand of onregelmatigheid het functioneren van een bestuurder betreft, meldt de externe accountant dit aan voorzitter van de raad van commissarissen (BPB 2.6.3);
- het bijwonen van de Algemene Vergadering. De accountant is daarin bevoegd het woord te voeren (BPB 4.1.9).

De verantwoordelijkheid van de accountant met betrekking tot het bestuursverslag, waaronder de verklaring inzake corporate governance en het verslag van de raad van commissarissen volgen uit artikel 2:393 lid 3 BW, het Vaststellingsbesluit en Standaard 720, *De verantwoordelijkheden van de accountant met betrekking tot andere informatie*.

CONCEPT

Bijlage 2 Analyse principes nieuwe corporate governance code en werkzaamheden accountant

Hieronder is een analyse gemaakt van de principes (en individuele best practice bepalingen indien nodig) van de Nederlandse corporate governance code. In de derde kolom is opgenomen waar de informatie is opgenomen en op grond van welke best practice bepaling of anderszins. In de vierde kolom is opgenomen op basis van welke Standaard(en) de accountant kennis en/of controle-informatie krijgt over de principes (en best practice bepalingen) vanuit de jaarrekeningcontrole.

Deze analyse is generiek van aard en moet worden aangepast aan de specifieke situatie van elke individuele opdracht. Deze analyse is niet bedoeld als checklist en/of werkprogramma.

Principe	Omschrijving	Informatie verslag RvB/RvC	Werkzaamheden accountant (volgens de Standaarden) op basis waarvan hij kennis en/of controle-informatie verkrijgt vanuit de jaarrekeningcontrole
1.1 Lange termijn waardecreatie	Het bestuur is verantwoordelijk voor de continuïteit van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming. Het bestuur richt zich op de lange termijn waardecreatie van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming en weegt daartoe de in aanmerking komende belangen van de stakeholders. De raad van commissarissen houdt toezicht op het bestuur terzake.	RvB (BPB 1.1.4)	De accountant dient inzicht te verwerven in de doelstellingen en strategieën van de entiteit alsmede de daarmee verband houdende bedrijfsrisico's die tot risico's op een afwijking van materieel belang kunnen leiden. (Standaard 315) De accountant bespreekt dit onderwerp met de RvB en de RvC.
1.2 Risicobeheersing	De vennootschap beschikt over adequate interne risicobeheersings- en controlesystemen. Het bestuur is verantwoordelijk voor het identificeren en beheersen van de risico's verbonden aan de strategie en de activiteiten van de vennootschap.	RvB (BPB 1.2.1) RJ400.10	De accountant bespreekt het proces van risicomanagement en het proces van interne controlesystemen met de verantwoordelijke(n) in de onderneming. De accountant stelt tevens vast of de interne audit functie dit proces heeft beoordeeld en neemt kennis van de uitkomsten, indien hij gebruikmaakt van de werkzaamheden van de interne auditfunctie. (Standaard 610). De accountant gaat aan de hand van notulen en andere documentatie na of het bestuur de werking monitort en opzet en werking systematisch heeft beoordeeld. (Standaard 315)
1.3 Interne audit functie	De interne audit functie heeft als taak de opzet en de werking van de interne risicobeheersings- en contro-	RvC, (BPB	De accountant beoordeelt de kwaliteit van de interne audit functie aan de hand van het audit charter, gesprek-

Principe	Omschrijving	Informatie verslag RvB/RvC	Werkzaamheden accountant (volgens de Standaarden) op basis waarvan hij kennis en/of controle-informatie verkrijgt vanuit de jaarrekeningcontrole
	lesystemen te beoordelen. Het bestuur is verantwoordelijk voor de interne audit functie. De raad van commissarissen houdt toezicht op de interne audit functie en heeft regelmatig contact met diegene die de functie vervult.	1.3.6)	ken met de leidinggevende interne auditor, het handboek, uitkomsten interne en externe kwaliteitsreviews, het werkplan (auditplan) en rapportages aan het bestuur en de raad van commissarissen, indien hij gebruikmaakt van de werkzaamheden van de interne auditfunctie. (Standaard 610). De accountant bespreekt het ontbreken van een interne audit dienst met de raad van commissarissen en audit commissie. De accountant bespreekt alternatieve maatregelen met de verantwoordelijke(n) binnen de onderneming om de kwaliteit van de interne beheersing te borgen.
1.4 Verantwoording over risicobeheersing	Het bestuur legt verantwoording af over de effectiviteit van de opzet en de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen.	RvB (BPB 1.4.2, 1.4.3)	De accountant controleert de voor hem relevante onderdelen van de interne risicobeheersings- en controlesystemen voor zover hij hier effectief en efficiënt gebruik van kan maken voor zijn jaarrekeningcontrole. De accountant gaat na of de verklaring over de materiële risico's en onzekerheden in verband met de verwachting van de continuïteit zoals uiteengezet in het bestuursverslag, strookt met zijn bevindingen uit de controle conform Standaard 570.
1.5 Rol raad van commissarissen	De raad van commissarissen houdt toezicht op het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken in de vennootschap en de met haar verbonden onderneming. Hierbij richt de raad zich tevens op de effectiviteit van de interne risicobeheersings- en controlesystemen van de vennootschap en de integriteit en kwaliteit van de financiële verslaggeving.	RvC, (BPB 1.5.4)	De accountant neemt kennis van het reglement, de notulen en het verslag van de raad van commissarissen en auditcommissie en stelt vast of de genoemde onderwerpen aan de orde komen in het verslag. De accountant voert gesprekken met de raad van commissarissen en auditcommissie en beoordeelt of de onderzoeksresultaten van de interne audit functie worden betrokken in het verslag. De accountant stelt vast dat dit verslag niet materieel afwijkt van zijn eigen beeld dat hij heeft verkregen uit

Principe	Omschrijving	Informatie verslag RvB/RvC	Werkzaamheden accountant (volgens de Standaarden) op basis waarvan hij kennis en/of controle-informatie verkrijgt vanuit de jaarrekeningcontrole
			hoofde van zijn controle-opdracht
1.6 Benoeming en beoordeling functioneren externe accountant.	De raad van commissarissen doet de voordracht tot benoeming van de externe accountant aan de algemene vergadering en houdt toezicht op het functioneren van de externe accountant.		<p>Nadat de opdracht is verleend/goedgekeurd door de algemene vergadering, komt de accountant de voorwaarden van de controleopdracht overeen met het management of de raad van commissarissen/ auditcommissie. <i>(Standaard 210)</i></p> <p>Verder is de accountant onderwerp ten aanzien van het functioneren, de (her)benoeming en het ontslag (zie BPB 1.6.1 en 1.6.5).</p>
1.7 Uitvoering werkzaamheden externe accountant.	De auditcommissie bespreekt met de externe accountant het auditplan en de bevindingen van de externe accountant naar aanleiding van zijn uitgevoerde werkzaamheden. Het bestuur en de raad van commissarissen onderhouden reguliere contacten met de externe accountant.		<p>De accountant dient een overzicht van de geplande reikwijdte en de timing van de controle aan de rvc mee te delen, welke de communicatie bevat over de significante risico's die door de accountant zijn geïdentificeerd, de materialiteit en de reikwijdte van de groepscontrole voor zover van toepassing. <i>(Standaard 260)</i></p> <p>De accountant brengt omtrent zijn onderzoek verslag uit aan de raad van commissarissen en aan het bestuur. Hij maakt daarbij ten minste melding van zijn bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. <i>(Artikel 2:393 lid 4 BW)</i></p> <p>Hij rapporteert ook over significante tekortkomingen in de interne beheersing of andere tekortkomingen die voldoende belangrijk zijn om de aandacht van het management te verdienen. <i>(Standaard 265)</i></p>
2.1 Samenstelling en omvang bestuur en RvC	Het bestuur en de raad van commissarissen zijn zodanig samengesteld dat benodigde deskundigheid,	RvC (BPB)	De accountant dient inzicht te verwerven in de interne beheersing die relevant is voor de controle. Hiertoe dient

Principe	Omschrijving	Informatie verslag RvB/RvC	Werkzaamheden accountant (volgens de Standaarden) op basis waarvan hij kennis en/of controle-informatie verkrijgt vanuit de jaarrekeningcontrole
	achtergrond, competenties en – in het geval van de raad van commissarissen – onafhankelijkheid aanwezig zijn om hun taken naar behoren te kunnen vervullen. De omvang van beide organen is daarop toegesneden.	2.1.2, 2.1.3, 2.1.6, 2.1.10)	de accountant tevens inzicht te verwerven in de eigendoms- en governancestructuur van de entiteit (<i>Standaard 315</i>)
2.2 Benoeming, opvolging en evaluatie	De raad van commissarissen draagt zorg voor een formele en transparante procedure voor het benoemen en herbenoemen van bestuurders en commissarissen en voor een gedegen plan voor opvolging. Daarbij wordt rekening gehouden met het diversiteitsbeleid. Het functioneren van het bestuur en de raad van commissarissen als collectief en het functioneren van individuele bestuurders en commissarissen wordt regelmatig jaarlijks geëvalueerd.	RvC (BPB 2.2.8)	Zie principe 2.1 .
2.3 Inrichting RvC en verslag	De raad van commissarissen draagt zorg dat hij effectief functioneert. De raad van commissarissen stelt commissies in om de besluitvorming van de raad voor te bereiden. Het voorgaande doet geen afbreuk aan de verantwoordelijkheid van de raad van commissarissen als orgaan en van de individuele leden van de raad van commissarissen voor het inwinnen van informatie en het vormen van een onafhankelijk oordeel.	RvB	Zie principe 2.1 . De accountant neemt de notulen en het verslag van de RvC door uit hoofde van de jaarrekeningcontrole. De accountant gaat na of de informatie in het verslag van de RvC overeenkomt met zijn kennis van de onderneming vanuit de jaarrekeningcontrole. (<i>Standaard 720</i>) Tevens gaat de accountant na of het verslag alle elementen bevat die zijn voorgeschreven in de Code. Bijvoorbeeld de afweging om een IAF in te stellen indien die ontbreekt.
2.4 Besluitvorming en functioneren.	Het bestuur en de raad van commissarissen dragen zorg voor een evenwichtige en effectieve besluitvorming waarbij rekening wordt gehouden met de belangen van <i>stakeholders</i> . Door het bestuur wordt een goede en tijdige informatievoorziening opgezet. Het bestuur en de raad van commissarissen houden hun kennis en vaardigheden op peil en besteden voldoende tijd aan hun taken en verantwoordelijkheden.	RvC	Uit hoofde van de jaarrekeningcontrole zal de accountant de notulen van het bestuur en de rvc doornemen. Als hem hierin zaken opvallen, zal hij dit bespreken met het bestuur en/of de RvC en bepalen welke impact dat heeft op zijn controlewerkzaamheden. (<i>Standaard 720</i>)

Principe	Omschrijving	Informatie verslag RvB/RvC	Werkzaamheden accountant (volgens de Standaarden) op basis waarvan hij kennis en/of controle-informatie verkrijgt vanuit de jaarrekeningcontrole
	Zij zorgen ervoor dat zij bij de uitoefening van hun taken over informatie beschikken die nodig is voor een goede besluitvorming.		
2.5 Cultuur	Het bestuur is verantwoordelijk voor het vormgeven van een cultuur die is gericht op lange termijn waardecreatie van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming. De raad van commissarissen houdt toezicht op de activiteiten van het bestuur ter zake.	RvB (BPB 2.5.4)	<p>De accountant dient te evalueren of management onder toezicht van RvC een cultuur van eerlijkheid en ethisch gedrag heeft gecreëerd en in stand houdt. <i>(Standaard 315)</i></p> <p>De accountant bespreekt hiertoe onder meer de 'toon aan de top' met de RvB/RvC.</p> <p>De accountant gaat na of er een gedragscode (BPB 2.5.2) is opgesteld. Als deze ontbreekt, moet dit zijn vermeld in het bestuursverslag.</p>
2.6 Misstanden en onregelmatigheden	Het bestuur en de raad van commissarissen zijn alert op signalen van (vermoedens van) misstanden en onregelmatigheden. Het bestuur stelt een procedure in zodat meldingen van (vermoedens van) misstanden en onregelmatigheden kunnen worden gedaan en geeft adequate opvolging aan deze meldingen. De raad van commissarissen houdt toezicht op het bestuur ter zake.		<p>De accountant gaat na hoe het bestuur en de RvC dit hebben ingevuld en hij bespreekt dit onderwerp met hen. De accountant meldt (vermoede) fraude en/of (vermoede) niet naleving van wet- en regelgeving aan het bestuur en/of RvC. <i>(Standaard 240, 250 en 260)</i></p> <p>De accountant gaat na of er een klokkenluidersregeling is en of deze ook vermeld wordt op de website.</p>
2.7 Voorkomen belangenverstremgeling	Elke vorm van belangenverstremgeling tussen de vennootschap en haar bestuurders of commissarissen wordt vermeden. Om te vermijden dat belangenverstremgeling plaats vindt, worden adequate maatregelen getroffen. De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor de besluitvorming over de omgang met belangenverstremgeling bij bestuurders, commissarissen en grootaandeelhouders in relatie tot de vennootschap.	RvB (BPB 2.7.3, 2.7.4, 2.7.5)	<p>De accountant dient het management en anderen binnen de vennootschap om inlichtingen te verzoeken alsmede andere risico-inschattingswerkzaamheden uit te voeren die als passend worden beschouwd om inzicht te verwerven in de eventuele interne beheersingsmaatregelen die het management heeft opgesteld.</p> <p>Indien het management in de financiële overzichten een bewering heeft opgenomen die erop neerkomt dat een transactie met een verbonden partij onder dezelfde voorwaarden als een marktconforme transactie is uitge-</p>

Principe	Omschrijving	Informatie verslag RvB/RvC	Werkzaamheden accountant (volgens de Standaarden) op basis waarvan hij kennis en/of controle-informatie verkrijgt vanuit de jaarrekeningcontrole
			voerd, dient de accountant voldoende en geschikte controle-informatie over de bewering te verkrijgen. (Standaard 550)
2.8 Overnamesituaties	Bij een overnamebod op de (certificaten van) aandelen in de vennootschap, bij een onderhands bod op een bedrijfsonderdeel of een deelneming waarvan de waarde de in artikel 2:107a, lid 1, onderdeel c, BW bedoelde grens overschrijdt, en/of bij andere ingrijpende wijzigingen in de structuur van de vennootschap, zorgen zowel het bestuur als de raad van commissarissen voor een zorgvuldige weging van de betrokken belangen van de stakeholders en het voorkomen van belangenverstrengeling voor commissarissen of bestuurders. Het bestuur en de raad van commissarissen laten zich bij hun handelen leiden door het belang van de vennootschap en de daarmee verbonden onderneming.		Wanneer van toepassing: De accountant evalueert dat de RvC tijdig en nauw wordt betrokken bij het overnameproces en/of wijziging van de structuur. De accountant evalueert dat het bestuur van de vennootschap zo spoedig mogelijk zijn standpunt over het bod, alsmede de motivering van dit standpunt, openbaar heeft meegedeeld.
3.1 Beloningsbeleid bestuur	Het beloningsbeleid voor bestuurders is duidelijk en begrijpelijk, is gericht op lange termijn waardecreatie van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming en houdt rekening met de interne beloningsverhoudingen binnen de onderneming. Het beloningsbeleid zet bestuurders niet aan tot gedrag in hun eigen belang noch tot het nemen van risico's die niet passen binnen de geformuleerde strategie en de vastgestelde risicobereidheid. De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het formuleren van het beloningsbeleid en de implementatie daarvan.	BPB 3.4.1 Remuneratie-rapport	De accountant verricht bij de jaarrekeningcontrole controlewerkzaamheden m.b.t. bestuurdersbeloningen en heeft daarmee kennis van het vastgestelde beloningsbeleid en de implementatie daarvan. De accountant evalueert dat het in het bestuursverslag vermelde beloningsbeleid in lijn is met zijn verkregen kennis.
3.2 Vaststelling beloningen bestuur	De raad van commissarissen stelt de beloning van de individuele bestuurders vast, binnen de grenzen van het door de algemene vergadering vastgestelde beloningsbeleid. De remuneratiecommissie bereidt de besluitvorming van de raad van commissarissen voor over de vaststelling van beloningen. Een ontoerei-	BPB 3.4.1 Remuneratie-rapport	Zie principe 3.1 .

Principe	Omschrijving	Informatie verslag RvB/RvC	Werkzaamheden accountant (volgens de Standaarden) op basis waarvan hij kennis en/of controle-informatie verkrijgt vanuit de jaarrekeningcontrole
	kende vervulling van taken wordt niet beloond.		
3.3 Beloning RvC	De raad van commissarissen doet aan de algemene vergadering een duidelijk en begrijpelijk voorstel voor een passende eigen beloning. De beloning voor commissarissen stimuleert een adequate uitoefening van de functie en is niet afhankelijk van de resultaten van de vennootschap.	Artikel 2: 383c lid 3 BW	De accountant verricht bij de jaarrekeningcontrole controlewerkzaamheden m.b.t. beloningen van de raad van commissarissen. De accountant evalueert dat het in het bestuursverslag vermelde beloningsbeleid in lijn is met zijn verkregen kennis.
3.4 Verantwoording uitvoering beloningsbeleid	In het remuneratierapport legt de raad van commissarissen op een inzichtelijke wijze verantwoording af over de uitvoering van het beloningsbeleid. Het rapport wordt geplaatst op de website van de vennootschap.	RvC BPB 3.4.1 Remuneratierapport	De accountant gaat na of de door de onderneming zelf vastgestelde prestatiecriteria correct worden toegepast en uiteengezet in het bestuursverslag.
4.1 De algemene vergadering.	De algemene vergadering kan een zodanige invloed uitoefenen op het beleid van het bestuur en de raad van commissarissen van de vennootschap, dat zij een volwaardige rol speelt in het systeem van <i>checks and balances</i> binnen de vennootschap. Goede corporate governance veronderstelt een volwaardige deelname van aandeelhouders aan de besluitvorming in de algemene vergadering.		De externe accountant is aanwezig tijdens de algemene vergadering en kan over zijn verklaring omtrent de getrouwheid van de jaarrekening worden bevraagd. De accountant leest de notulen van de algemene vergadering. (NBA-handreiking 1118) Zie ook onder principe 4.2 . Bij BPB 4.1.2 t/m. 4.1.8 heeft de accountant geen rol.
4.2 Informatieverschaffing en voorlichting	Het bestuur en de raad van commissarissen dragen zorg voor een adequate informatieverschaffing en voorlichting aan de algemene vergadering.	RvB BPB 4.2.6 Overname-richtlijn	Indien de accountant, gedurende de algemene vergadering, tot de conclusie komt, dat het bestuur van de rechtspersoon, de raad van commissarissen of auditcommissie, mededelingen doen, die naar zijn oordeel een materieel onjuiste voorstelling van zaken geven, in relatie tot de jaarrekening, bestuursverslag, het verslag van de raad van commissarissen en eventueel MVO verslag of zijn controleverklaring, zal de accountant om correctie verzoeken of om een schorsing van de vergadering te vragen. Tijdens de schorsing zal hij de betrokkene verzoeken de verstrekte informatie te corrigeren.

Principe	Omschrijving	Informatie verslag RvB/RvC	Werkzaamheden accountant (volgens de Standaarden) op basis waarvan hij kennis en/of controle-informatie verkrijgt vanuit de jaarrekeningcontrole
			<p>(NBA-handreiking 1118).</p> <p>Bij BPB 4.2.1. t/m. 4.2.5 heeft de accountant geen rol.</p> <p>Vanuit de jaarrekeningcontrole dient de accountant inzicht te verwerven in de eigendoms- en governancestructuur van de vennootschap en derhalve ook in het overzicht beschermingsmaatregelen (BPB 4.2.6) (Standaard 315)</p> <p>De accountant gaat onder meer aan de hand van statuten de aanwezigheid van beschermingsconstructies na en stelt vast of eventuele constructies overeenkomstig de statuten e.d. zijn beschreven in het bestuursverslag.</p>
<p>4.3 Uitbrengen van stemmen.</p>	<p>Deelname van zoveel mogelijk aandeelhouders aan de besluitvorming in de algemene vergadering is in het belang van de <i>checks and balances</i> van de vennootschap. De vennootschap stelt, voor zover het in haar mogelijkheid ligt, aandeelhouders in de gelegenheid op afstand te stemmen en met alle (andere) aandeelhouders te communiceren.</p>		<p>De accountant heeft hier geen rol.</p>
<p>4.4 Certificering van aandelen</p>	<p>Certificering van aandelen kan een middel zijn om te voorkomen dat door absenteïsme ter algemene vergadering een (toevallige) meerderheid van aandeelhouders de besluitvorming naar haar hand zet. Certificering van aandelen wordt niet gebruikt als beschermingsmaatregel. Het bestuur van het administratiekantoor verleent aan certificaathouders die daarom vragen onder alle omstandigheden en onbeperkt stemvolmachten. De aldus gevolmachtigde certificaathouders kunnen het stemrecht naar eigen inzicht uitoefenen. Het bestuur van het administratiekantoor geniet het vertrouwen van de certificaathouders. Certificaathouders hebben de mogelijkheid om kandidaten voor het bestuur van het administratiekan-</p>		<p>De accountant heeft hier geen rol.</p>

Principe	Omschrijving	Informatie verslag RvB/RvC	Werkzaamheden accountant (volgens de Standaarden) op basis waarvan hij kennis en/of controle-informatie verkrijgt vanuit de jaarrekeningcontrole
	toor aan te bevelen. De vennootschap verstrekt aan het administratiekantoor geen informatie die niet openbaar is gemaakt.		
5.1 One-tier bestuursstructuur	De samenstelling en het functioneren van het bestuur waarvan zowel uitvoerende als niet uitvoerende bestuurders deel uitmaken moeten zodanig zijn dat het toezicht door niet uitvoerende bestuurders naar behoren kan worden uitgevoerd en onafhankelijk toezicht is gewaarborgd.		Zie principe 2.1 (en BPB 2.1.8)

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

Postbus 7984
1008 AD Amsterdam
Antonio Vivaldistraat 2-8
1083 HP Amsterdam
T 020 301 03 01
nba@nba.nl
www.nba.nl